

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, márczius 15.

Ünnep visszhangja.

Méltóságteljes, gyönyörű ünnep volt a tegnapi. Sehol egy zavaró akkord az ünneplő közönség részéről. A mi elkészedés a szivekben él, megmaradt a szivekben. Az ajkakra nem tolt más, csak imádság. Áldd meg országunkat, mi magyar hazánkat. Vezéreljed jóra a mi királyunkat.

Ismét jelenthetik Bécsben rapporton: Magyarországon minden csöndes.

Csöndes a nép lelke, mint a tenger. De mély is, mint az óceán, s a tegnapi nap megmutatta, sejteni engedte, hogy ez óceán mélyében drágagyöngyök rejtkeznek. Hiába uszkál néha a felszínen hazátlan salak, melyet minden part kivett magából.

Ott a hazaszeretet gyöngye. Minél jobban igyekeztek a hivatalos körök elnyomni a hazaszeretet kitérőseit, annál magasabban lobogott a lelkesedés. És megható látvány volt a láng visszfényt szemlélni a hivatalos »közégek« arczán. A »közég« — közég. A parancs — parancs. A közég — engedelmeskedik. De a szív, az arcz, a homlok nem »közég«. Azoknak csak a lélek parancsol. S míg a közég a parancsnak engedelmeskedve, lesbe állt, meghúzódott valamelyik sarkon, várva a hazafias tüntetést: arczán kigyulladt a hazafias lelkesedés és a szégyen pirja. Bizony szomorú szerep; dicsérettel legyen megemlítve, beigazolódott, hogy nem magyar embernek való. A »közégek« azt kellett mondania a tüntetők, a lelkesedők közeledtére:

— A törvény nevében felszólított önöket, oszoljanak szét.

És akárhányszor torkán akadt a szó, akárhányszor odaállt a tüntetők sorába, kiáltva:

— Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!

Ilyen hangulat mellett természetes, hogy nyugodtan folytak le az ünnepek.

Ott, a tenger mélyén láttunk mást is. Van még márcziusi ifjuság. Vannak még magyar nők. A szürke hétköznapot ünneppé tették a nők és az ifjak. Mennyi fiatalos, nemes tűz! Mennyi gyöngéd női lelkesedés! Ünnepek sorozata volt az

egész nap s nem volt ünnepély, amelyen százakra és ezrekre menő közönség ne lelkesedett volna. Bűbajos erő volt ebben a felhevülésben. Magával ragadott mindenkit. Leomlott minden váiaszfal magyar és magyar közt. Azt éreztük csak, hogy szenvedünk, hogy üldözik igazságainkat s az üldözés, a szenvedés összehozta a sziveket. Megértettük, hogy egy anya gyermekei vagyunk s hogy nyomor és szenvedés sújtja az édes anyánkat, a hazát. Oda sorakoztunk védelmére valamennyien.

Legyen ez az ünnepnek maradandó emléke. Legyen kezdete az egyetértésnek, mely diadalra vezeli a nemzetet s meghozza a király és nemzet békéjét — r.

*

Az egyes ünnepélyekről a következő tudósításaink szólnak:

A fővárosban.

Lobogó lelkesedéssel ünnepelte meg a szabadság hajnalhasadásának évfordulóját a budapesti egyetemek hazafias ifjusága.

Ezrekre menő közönség lelkében visszhangzott ma délelőtt a Talpra magyar, amelynek fogalmát, hogy magáévá tette mindenki, mutatta a szemek csillogása és az a frenetikus tapsvihár, amely a versszakok retrénjénél folzugott.

A Mérnök Daloskör Szószata nyitotta meg az ünnepeket. Az imát, amelyet az egész közönség együtt énekelt az ifjakkal, Schmidhauer Lajos orgonaművész kísérte orgonán. Még rengtek a lelkesedéstől izzó levegőben a dal utolsó akkordjai, mikor Zsitvay Tibor a M. T. E. O. és D. O. B. elnöke az emelvényre lépett s rövid, szép beszéddel megnyitotta az ünnepeket. Majd Lengyel Aladár, az E. O. K. főtitkára elszavalta a Talpra magyart.

Folytonos tapsvihár és meg megújuló éljenzés szakította meg időnkint Hegedűs István egyetemi tanár nagyszabású, lelkeshangu ünnepi beszédét, melyet így végzett be az illusztris szónok:

— A márcziusi ifjuság elvégezte a gondolat felszabadításának nemes munkáját, aztán behódolt a magyar országgyűlésnek és a királyi szentesítést nyert alkotmánynak. Ti nemes ifjak, a felszabadított gondolatot tegyétek tartalmassá, telítsetek tudástok kincseivel, a kitartó munka csodáival, az önfeláldozás erényeivel; ne esetek kétségbe azíránt, hogy a magyar nemzet fontossága ismét fényben fog ragyogni, sőt nem lesz álom, nem lesz ábránd, amit Rákóczi mond Esztergom bevételére czélozva:

Mire a fényes nap háromszor fölütne,
 Hej, magyar lobogó lesz oda fölütve...
 E lobogo diadalmát óvjátok meg.

E beszéd végeztével percekig zugott a tapsvihár. A tetszészaj csillapultával Hegyesi

Mari asszony szavalt el mesterien *Abonyi* Emilnek az ifjuság matinéjára írt *Márczius 15* című költeményét, majd *Kóczy* Antal hirneves cigányprimás játszotta el bandája kíséretével a Kossuth-nótát. Ezután *Kálmán* Dezső joghallgató mondott a *vidéki főiskolák* megbízásából ünnepi szónoktatást. Miután még *Szabeny* Antal joghallgató és *Fucskó* Gyula egy. h. tárogaton előadott kurucznotákkal gyönyörködtették a hallgatóságot. Gbut *Károly* műegyetemi hallgató záróbeszédet mondott. A szép ünnepség a Himnusz elénekklésével ért véget.

Az ünnepélyen, amely Vigadóban folyt le, részt vett *Rakovszky*, *Barabás* és *Madarász* is. Barabás az ünnepély után szólott is az ifjusághoz, átadta Kossuth üdvözetét. Az egyetem előtt, a Múzeum-kertben, valamint a Petőfi-szobornál is igen szépen, lélekemelően folyt le az ifjuság ünnepe. A rendet nem zavarta meg senki. Még a rendőrség sem.

Nagyváradon.

A polgárság bankettje. Este 8 órára zsufolásig megtelt a Fekete Sas nagyterme. Függetlenségi és szabadelvű polgártársaink, sokan családostul, egymás mellett siettek hódolni a márcziusi eszméknek — szebb jövő biztató jele.

A jelen voltak közül a következő csekély töredéket sikerült összejegyeznünk:

Adorján Emi, Ámánt Béla, Balogh Kálmán, Böszörményi Géza, Bordé Ferencz, Beczkay Lajos, Borbély Márton, Balogh Döme, Bodó Bertalan, Arany Sándor, Boros Péter, Barabás Szilveszter, Benz Gyula, Bacsó István, Bereczky Sándor, Czeglédy Jenő, Czeglédy Dániel, Császár József, Bartók Endre, dr. Dóri Ferencz, Darvassy Lajos, Diósy Ferencz, Dolgos Ignác, Danó György, Dániel Lajos, Erőss Rezső, Elek Gusztáv, dr. Endrey Kálmán, Elő János, Fried Ferencz, Fehér Adolf, Fudally Bálint, Farkas László, Flanta Mihály, Fűredi László, Géczy Géza, Guttman Albert, Gerő Ármán, Greiner Dániel, Gerencsér József, Huzella Gyula, dr. Hoványi Géza, Hlatky Endre, Hann Lajos, Halász István, Halmos András, Jancsó Lajos, Juricskay Barna, Karger Sándor, dr. Krüger Aladár, Kelemen Kálmán, Kalenda János, dr. Kazay Kálmán, Katona Mihály, Korbély József, Kezdődy Géza, Kezdődy Gyula, Király Zsigmond, Kovács András, Sz. Kocsis János, Lukács Ödön, Lévy Márton, Molnár Lajos, Mellau István, Mezey Mihály, dr. Medvigy Gábor, Márkus János, Mokry János, Marton Manó, Margó Ede, Nagy Ödön, Nemes Lajos, Nagy János, Óvári Sándor, Ország Sándor, Ocskó János, Orbán Ferencz, Oláh Lajos, dr. Perczel Adolf, Papolezy Ferencz, Puskás Lajos, Papp János, Radó Ignác, Ragány János, Stark Gyula, Sebesi Károly, dr. Stern László, Somogyi Károly, Schwarcz Izidor, Stern Hermann, Schenker Mihály, Sas Ede, dr. Stokker József, Sinka László, dr. Sebő Mihály, Sulyok István, Székely Sándor, Szokoly Tamás, dr. Szabó Imre, Szilágyi Géza, Tóth József, dr. Tóth Ferencz, Tóth Gyula, Tátray Sándor, Tarsoly Ferencz, Tan Imre, Urán Mihály, Ujlaky István, Veres Sándor, Vicsay István, Vallner Ferencz, Vent Ferencz,

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testület, megszűnteti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhöges, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche”

Kapható orvos rendelésre a gyógyszerárakban. — Ára üvegenként 4— koronás.

Weingartner Andor, Vinkler Lajos, dr Weinberger Lipót, Winkler Adolf, Vovesz Ferencz, Zboray Gyula, Zsunk Pál.

Az ev. ref. énekkar bevezetőül a Himnusz énekelte el, melyet állva hallgatták végig. Erre Hoványi Géza nyitotta meg a tósztok sorozatát:

Ünnepelni jöttünk — ugymond — és megemlékezni azokról a férfiakról, akik felépítették az új Magyarországot és az elesett névtelen hősekről.

Alkotmányunk ege beborult. Minden oldalról felhők. Nincs derült pontja, amely reményt nyújtana. Nem tudjuk, hogy a felhők mit rejtenek magukban, milyen rombolást fognak végbeinni. Egy szilárd pont se: a törvényesség. Alkotmányunk hajóján nincs kormányos. Egyedül a törvényesség a mi sziklavárunk, mert ha azt elhagyjuk, nemcsak az ég borul be, de a föld is megremeg alattunk. Poharamat azon óhajjal emelem, oszoljanak szét a fellegek, az munkálkodás, a béke melegével viruljon fel ismét alkotmányunk. (Eljenzés.)

A Katholikus Legényegylet dalárdája gyönyörűen előadott, megindító kurucz énekei után, a melyet viharos tapsokkal jutalmaztak és meg is újrátak, dr Stokker József mondott el az ünnepi beszédet, kezében a Kossuth-serleggel:

Ha Hoványi Géza beszédére visszagondolok, én abból csak lelkesedést merítek. Voltak a nemzetek életében már nagyobb viharok is. A francia forradalom példájára hivatkozom. Franciaországban is megüzenték a parlamentnek, hogy oszoljon szét; s azt a választ adták, hogy nem oszolnak el, míg alkotmányt nem adnak Franciaországnak.

És azóta a szabadság eszméje hódított a világon. Ma a francia büszke a Bastilla lerombolásának emlékünnapére s akkor a köztársaság első emberétől mindenki együtt érez, együtt örülnek.

Nekünk is van ilyen nemzeti ünnepünk: márczius 15. A különbség csak az, hogy a miénkhez nem fűződik vér. Akkori királyunk szentesítette a nemzeti akaratot. Miért? azért, mert nem volt vára, a melyre támaszkodva megtagadhatta volna. Azért, mert Bécs is szabadságharcot kezdett. Nem vérből kelt fel a szabadságunk, hanem vérből folytatták. Világos, október 6. sötét felhők a nemzet egén. De nem folytatom. Ünnepelni jöttünk össze. Ünnepeljünk tehát, ha borus is az ég. Ünnepeljünk, mert vihar után lesz igazán tiszta a levegő. S akkor csak egy gondolat töltheti el lelkünket: esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk.

Mikor ma a magyar szabadság iránti szeretetben egy minden magyar, úgy ünnepeljük legméltóbban, ha e szabadságért üritjük poharunkat. (Viharos éljenzés.)

A lelkes, igen tapintatos beszéd általános tetszést aratott.

Utána az ev. ref. dalárda énekelte el a Talpra magyart nagy hatással.

Ezután dr Krüger Aladár szavalta el a közönség kívánatára, lapunkban megjelent «Petőfi ébredése» versét, gyújtó hatással, viharos tapstól követte.

Dr Radó Ignác szerint nem kell messzire menni példáért a történelemben. A 30-as években voltak királyi biztosok, ezután voltak nemzetirtó kísérletek. Nem szabad csüggednünk. Minden ember legyen magyar. Becsüljük meg a magunk igazát, tudományosságát, kereskedelmét. Tartsunk össze. Si vis pacem, para bellum. Az egyetértésre emeli poharát.

Óriási feltűnést keltett Hlatky Endre beszéde.

Hlatky Endre: Stokker francia példára hivatkozott. Vannak a mi történelmünkben is példák, amelyekre büszkék lehetünk. Szerencsétlen ez a mi országunk (Igaz!), örökké nehéz kérdésekkel kell küzdenünk, kivált Ausztriával szemben. Mindig Béccsel találjuk szemben magunkat, amely a magyar nemzetet leigáznai, kizsákmányolni akarta. (Ugy van, igaz!)

Volt nekünk olyan császáruk is, aki 1780-ban meg sem koronáztatta magát. És 10 év nyomára sem fosztotta meg Magyarországot jogaitól. Később is évtizedekig országgyűlést össze sem hívtak s ha összehívták, az országgyűlés csak jogtiprásról panaszkodott. Végre márczius 15 én győzött a magyar, győzött az ifjuság. Igaz, hogy következett a szomorú korszak, de akkor is miénk volt az igazság. Szabadságharcunk példátlan a történelemben. Nem jogok kivívásáról, hanem már kivívott jogok védelméről volt szó. Felülről jött intézkedések kergették bele nemzetünket a harcba, százakat a halálba. A következő korszak mindent elkövetett a nemzet megtörésére; hiába.

Szomorú a mai idő. Nincs olyan ember aki ne hinné, hogy a mai jogtiprással szemben össze kell tartani, bátran, hazafiasan. Ma csak zárt falak között ünnepelhetjük márcz. 15 igazságait. Megmondhatjuk itt, hogy le kell omlania minden pártkeretnek (viharos taps.) El kell ismernünk egymás hazafias érzését, ne politizáljunk, hanem tartsunk össze és akkor hiszem, hogy ezt a népet a magyarok Istene megtartja, mert az a magyarok Istenének akaratára, hogy egygyek legyünk.

A márcziusi eszmék győzelmére üritem poharamat!

A 48-as eszméktől izzó beszéd viharos lelkesedést keltett. Tapsolt, éljenzett mindenki. Aztán egyszerre, mintegy a beszéd visszhangjaként rágyújtott a cigány a Kossuth nótára. Az egész közönség felállott s Hlatky beszéde után elénekelte a Kossuth-nótát. Ez is az idők jele.

Dr Adorján Emil ötletes, lelkes beszédbe mutatott rá, milyen kevés maradt a márcziusi eszméktől. A névtelen hősekre, a 48-as honvédekre emeli poharát. (Eljenzés.) A beszédet Molnár József és Veres Sándor öreg honvédek köszöntik meg remegő, megindult hangon.

Szokoly Tamás a pártok egyetértésére üritette poharát, Sulyok István pedig azt fejtegette, hogy a pártkülönbségnek nem szabad közénk éket vernie. Lendületes beszéde nagy hatást keltett. Még számos felköszöntő hangzott el; a közönség legjobb kedvben késő óráig együtt volt.

Sajnos, hogy a kiszolgálás hiányossága miatt sok panasz volt.

A jogakadémián. Impozáns közönség töltötte meg a nagyváradai jogakadémia dísztermét, hogy részt vegyen a jogászfijuság lélekemelő ünnepélyén.

A Himnusz magasztos hangjai után Tornyosy Lajos II. éves joghallgató sikerült, lelkes beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt; utána Lévy Pál I. éves joghallgató szavalta el Czuczor Riadóját. A szavalatot követő tapsvihár közben lépett az emelvényre Fekete Ferencz II. éves joghallgató zúgó tetszéstől kísérvé magas szárnyalású ünnepi beszédet mondott.

Multakon kalandozó tekintetünk visszaklik a jelenre. Atalakító hatású események a multban, nem kevésbé életbevágók a jelenben. Mig ott hosszú idő után először gyülekeznek, először egyesült teljesen szabadon a nemzet, addig itt a jelenben hosszú idő után először tiltott a szabadgyülekezés. Mint az első keresztények az üldözés idején, a földalatti katakombákban, mi is ugyszólván titkon jöttünk akadémiánk autonom területére. Ugy látszik nem volt elég a jogért való három százados küzdelem, újra harcolnunk kell.

Ismét új korszak küszöbén állunk, az órák, melyek elmúlnak felettünk, a napok, melyekben élünk történelmi időt jeleznek. És mit látunk! Amikor egyesülésre van szükség a közös ellenség ellen, akkor akadnak magyarok — már nem magyarok, bátran lelkiismeret

furdalás nélkül megtagadhatjuk őket — kik ellenünk dolgoznak. Növelik az ellenségünketől jött fergeteget. Nincs szavunk mely érdemük szerint sujtaná őket.

Magyar anyák szeretetetek egész erejével tanítsátok gyermekeiteket a hazát igazán szeretni s akkor elmondhatjuk a költővel:

Minden gögös kább
Zsarnokság hiába.
Nem használ, se ármány,
Se vérszomjas vadság
Föltámad sirjából
Élni fog örökre.

Ragyogó pompában,
A magyar szabadság!
Föltámad a sirból
Lángolva, dörögve,
Mégváltó szellemként
Élni fog örökre.

Petrán György I. éves joghallgató Gyökössi Endre Kossuth katonája című költeményének szavalata, Mezey Gyula megújított helyenkint művészi tárogató játéka, Lukács Béla lelkes Talpra magyart s a Szózat lélekemelő hangjai zárták be az ünnepélynek a jogakadémia falain belül lefolyt részét.

Az intézeti ünnepély után az ifjuság lelkesülten rázendített a Kossuth-nótára s az Ur-utczán végigvonult. A Fő utczán hatalmas néphullám verődött össze, amely énekelve, hazafias tüntetés közben hömpölygött a Sziglieti-színház felé. A Nagy Sándor-utca sarkán sorfalat állottak a rendőrök, kik azonban semmi okot sem tudtak találni a beavatkozásra. A menet a színház előtt állapodott meg, hol a jogászság zöme az oszlopcarnokba vonult. Általános halljukozás után Pelle János II. éves joghallgató lépett a közönség elé s messzececsengő hangon szavalta el lapunk tegnapi számában közölt lendületes alkalmi ódáját. A szavalatot gyakran szakította félbe a közönség kitorzó tetszése. Majd Mezey Gyula II. éves joghallgató szavalta el a Talpra magyart. A refrén nyomán a nagyszámú sokaság mindannyiszor esküre emelte kezét. A rendőrség e közben oszlásra szólította föl a higgadt méltósággal, nyugodtan viselkedő közönséget.

Az ifjuság, minden fölösleges összekocczanásnak elejét veendő, elállott a további beszédektől. Pelle joghallgató felkérte a közönséget, hogy csöndben távozzék. Ami csakhamar meg is történt, a Himnusz éneklése közben, amelyet mindenki kalaplevéve hallgatott, vagy énekelte.

Később mégis volt egy-két kellemetlen incidens, jogászok, diákok s a rendőrök között, akik a végén éppen nem viselkedtek tapintatosan. Sőt nagyon is durva volt egyikük-másikuk ennél a rosszul sikerült finálénál.

A főgimnáziumban. A premontrei főgimnázium ünnepélye fél tizenegy órakor vette kezdetét. Az ünnepi beszédet Mártonffy Ernő mondta, kinek szónoklata gondos előkészületre vallott. Az ünnepély után az ifjuság tüntető felvonulást rendezett, melyet a rendőrség szétoszlatozott. Ez a parázs diáktüntetés gazdag volt megkapó naivitásban s a gyermeklélek derűs megnyilatkozásában.

A főreáliskolában. A márczius 15-i hazafias ünnepélyekből a nagyváradai főreáliskola is kivette részét; A tornacsarnok gyönyörűen díszített termében válogatott, s nagyszámú közönség talált élvezeteket a remekül összerállított programmban. Kiemelkedő pontja volt a műsorban Zrinyi Ilona lákomája című melodráma a csinos megnyitó és tartalmas ünnepi beszéd, valamint Belezny Kossuth nótája és Pósa-Belezny: Sir a harang, mindkettő az intézetének és zenekar előadásában.

A nemzeti dal és Pompa: Márczius 15-ike szép szavalatai járultak a program szép számaihoz, melyeket nagyban emelt Szavotta szerelme az intézeti zenekartól. A műsor ele-

jén a Hymnus, végén a Szózat emelte a hazafias hangulatot.

A kereskedelmi iskolában. A Kereskedelmi Csarnok díszterme teljesen megtelt közönséggel. Pontban kilencz órakor megkezdődött az ünnepély. A szépen szárnyaló ünnepi beszédet Molnár Károly mondotta. Beszédének minden részével együtt érzett a közönség, amely végül megtapsolta a beszédet. Majd Ábrányi Emil Márcziusi dalát szavalta el Reményi Andor.

A polgári fiúiskolában. A községi polgári fiúiskola tanári kara és ifjúsága lelkesedett hazafiai érzelmmel ünnepelte meg márczius 15-ikét. Az alkalmi szónoklatokban, költeményekben és karénekekben egyaránt megnyilatkozott az a hamisítatlan, igaz hazafias szellem, melyet ebben az intézetben ápolnak és fejlesztenek. Az ifjúság a Hymnus-szal kezdte meg az ünnepélyt. Vinkler Lajos igazgató megnyitójában az évforduló jelentőségét méltatta. Mikusay József tanár lendületes beszédet mondott magyarázva az ifjúságnak a szabadság, egyenlőség és testvériség fogalmát és értékét, Herlicska Gyula felsőbb osztályu tanuló felolvasta alkalmi dolgozatát, Berger József és Bihari Sándor f. o. tanulók szavaltak. Az intézeti dalkör Beleznay Antal vezetése alatt énekelt (saját szerzeményei), melyek az összes jelenvotakra lelkesítő hatással voltak. A szép ünnepély a szózattal ért véget.

A községi polg. leányiskolában. Lélekemelő, tényes ünnepség volt a községi polgári leányiskoláé, mely délután 3 órakor kezdődött a reáliskola tornacsarnokában. Mikor szétnyílt a magyar motívumokkal izlésesen festett függöny, az emelvényen kedves látmány tárult a nagyszámú közönség elé. Az intézett száztáru dalköre állt ott többnyire magyar nemzeti viseletben, nemzetiszin szalagokkal, kokárdákkal, kik áhitattal énekelték kitűnő énektanárunk Beleznay Antal zongorakísérete és vezetése mellett a Hymnuszt. Azután egy magyarruhás kis lány termelt lobogóval az emelvény elején s kedvesen üdvözölte márczius 15-ét. Az ünnepi beszédet szépen, lelkesen mondta Laszki Adél. Beszéde végén az összes társai nevében ígérte, hogy szeretni fogják e sokat szenvedő hazát, hogy becsebb lesz nekik a honi föld egyszerű terméke a külföld minden csillogó kincsénél, végül Isten áldását kérte a hazára Kirtőr taps, éljen jutalmazta a szép beszédet. A dalkör énekszámja (»Az ifjúság dala.« »Mi a magyar.« Beleznaynak az alkalomra irt gyönyörű szerzeményei) után befüggönyözték az emelvényt.

Mire ismét szétnyílt a függöny, egy havas bércz és egy virágos kert volt az emelvényen. A virágos kertben eleven rózsák, (Beleznay Annuska, Boros Paula, Oszás Rózsa, Müller Márta, Egri Sári, Weisz Nóra, Weitzner Margit, Léderer Miczi és Markovics Sári) a bérctetőn állt a havasi rózsza (Sulyok Gizi) s a kettőt személyesítő Kovács Juliska elkezdte Tompa Mihály »Havasi rózsza című alegorikus költeményét, melyet aztán Beleznay Annuska és Sulyok Gizi fejeztek be. Mindhárman egyszerű közvetlenséggel, igaz érzéssel szavaltak s épp úgy elragadták a közönséget, mint az egész szép kép, amit együtt alkottak a többi rózsával.

Bérczy Gabi énekelt azután nagy tetszés mellett »János vitéz«-ből Rósenfeld Anna IV. o. t. cimbalomkísérete mellett. Erre következő Reményi Sarolta IV. o. t. művészi szavallata. Bartók Lajosnak »Várjátok Petőfit«, című költeményét adta elő s hatalmas tapsokat kapott.

Majd felvonult ismét a dalkör s Beleznaynak »Sir a harang« című dalával Könynyekig meghatotta a lelkes közönséget. Volt még két szavallat; Lakatos Klára III. o. t. Beke Ödön »A kivándorlókhöz« című költeményt, Kempner Magda II. o. t. Endrődy »Előre« című versét szavalta sikerrel.

A dalkör énekszámja (»Hej ti ősök.« »Esti

harangszó«) után következett az ünnepség fénypontja. Megjelent a színen Zrinyi Ilona jelmezében Mezey Irma IV. o. t. és Beleznay művészi zonaorakísérete, meg a dalkör kísérete mellett mély érzéssel szavallta el a legújabb magyar melodramát: Vér P. és Vendéghegyi S. művét »Zrinyi Ilona nikomédiai lakomája«. Szűnni nem akzró taps jutalmazta a remek előadást.

Végül egy nagy hatású élőképben gyönyörködött a közönség: »A hármás eszme diadala« volt a címe. Középen magas szobortalpazaton a szabadságot egy békóit széttört nőalak személyesítette, fölötte a szabadság szárnyas nemtője tartott égő fáklját. Dániel Margit és Bige Berta ábrázolták e csoportozatot, a talpazaton Mezey Irma, Dániel Böske (zászlóval) és Szondy Zsuzsika (zászlós vitéz). Jobb oldalt az »Egyenlőség« csoportját: Szondy Margit (ur), Diószegi Irma (paraszt), Szmazsenka Edit (munkás), Szoby Etelka (gazdag uri nő), Koszta Juliska (polgárnő), Petry Margit (magyar paraszt menyecske rokkával), Bérczy Gabi, Laszki Adél, Kandel Ilona. Továbbá Reiner Margit, Müller Babi (uri gyermekek), Nagy Giza (szegény gyermek). Balról a »Testvériség« érdekes csoportja volt. A magyar nemzeti és a magyarországban élő más nemzetiségek viseletébe öltözött nők férfiak és gyermekek testvéri szeretetben összeolvadó színes csoportja volt ez. Különösen feltűnt egy eredeti mezőkövesdi matyó menyecskének (Kelemen Nelli) és suhancznak (Fényes Evelin) jelmeze, egy bánfi-hunyadi, egy tordai s egyéb magyar nemzeti viselet Hirsch Erzsí, Barna Juliska, Kemény S. Lakatos Klára, Lebovics Paula. Egy bolgár festői viseletben Schwartz Katinka, horvát: Plesz Anna, szász: Weiszberger Elza, ruthén: Stepán Róza, tóth fiu: Középesy Piroška.

A nemzeti színü görögtűzzel világított élőkép hatását nagyszerűen fokozta a »Szózat«, melyet az összes tanulók s minden jelenvot fölállva, buzgóan énekelt.

A színházban. A lelkes hangulatot a közönség bevitte a színházba is, ahol II. Rákóczy Ferencz fogsága került színre. A színlap jelzése szerint díszelőadásban. Azzá tette az előadást a tündető ifjúság, amely lelkesedésének az előadás előtt s a szünetek alatt, nemkülönben az előadás alatt is állandóan kifejezést adott. A fényesen kivilágított színházban ünnepi megnyitóul a Kossuth-nótát játszotta a színházi zenekar s ezt vele együtt énekelt a közönség. Majd fölgördült a függöny s Lukács Béla III. éves joghallgató fekte magyarban tűzzel, lelkesedéssel szavallta el Petőfi nemzeti dalát. Az utolsó versszaknál felgördült a hátsó függöny is, a közönség elragadtatással gyönyörködött a Talpra magyar allegorikus élőképében, s az ifjúság a szavallóval együtt zugta:

A magyarok Istenére esküszünk, esküszünk,
Hogy rabok tovább nem leszünk!

A zajos taps után Hymnuszt énekelték. Azután kezdetét vette az előadás.

Lelkesedéssel játszottak a színészek, mintha érezték volna, hogy a mult időkhöz közel állunk ismét. Nagy Sándor (II. Rákóczy) egész lelkesedését minden tudását érvényre juttatta. Bár helyenként, ki-ki zökken ugyan az alaptonusból, alapjában véve igen jó alakítást nyújtott. Különösen a II. felvonásban remekelt, ahol édes anyja Somogyiné a fájdalom hangját nem tudta eltalálni Nagyön jó volt Kovács Mariska ki II. Rákóczy feleségét játszotta igaz melegséggel. Peterdyt — kit a rendezésért is elismerés illett — Bercsényi szerepében több ízben zajosan megtapsolták. Erősen hangsúlyozta azokat a dolgokat amelyek mai viszonyokra is vonatkoznék. Az utolsó felvonásban a mikor a zenekar a Rákóczy indulót játszotta, a közönség zajosan éljenzett s e lelkes hangulatban tért nyugalomra.

A nagyvári katolikus legényegyesület márcziusi ünnepélye, mint több ízben jeleztük már,

szombaton, e hó 17-én esti egynegyed kilencz óra után kezdődik. A nap jelentőségét Krüger Aladár dr méltatja. Zsivánovits Rózsika, Popity János ügyvédjelölt és Pelle János joghallgató alkalmi költeményeket szavallnak. Az egyesületi dalárda énekelni fog.

Békés-Gyulán.

Gyuláról írja tudósítónk: Gyulaváros közönsége is kivette a maga részét az ünneplésből. Reggel istentiszteletet tartottak, melyeken az iskolai ifjúságon kívül a polgárság közül is igen nagyszámmal vettek részt, úgy, hogy a templomok zsufolva voltak. Az istentisztelet után a római katolikus főgimnázium ifjúsága rendezett nagyszabású ünnepélyt. Szabad Endre igazgatói megnyitója után énekek és szavallatok következtek, melyeket Benkő László, Takácsy Dénes és Tóth Mátyás adtak elő korukhoz mértén meglepő rutinnal. Dicséret illeti a gimnázium énekkarát is, amely szabatos előadással ugyancsak rászolgált a közönség tapsaira. Az egész ünnepség központját Korponay István beszéde képezte. A széles látókörrrel kidolgozott, közvetlenséggel és hazafias érzéssel előadott beszéd úgy a közönségre, mint az ifjúságra mély hatást tett. Az elemi iskolákban is mindenütt tartottak ünnepélyeket. A polgárság ünnepe délután volt a népkerti pavillonban, ahol K. Schriffert József volt országgyűlési képviselő tartotta az ünnepi beszédet. Este az egyes körök mindenütt társasvacsorát rendeztek. Mint minden évben, úgy az idén a polgári kör társasvacsoráján jelent a megye és a város előkelő közönsége, ahol a lelkes felkészöntők egymást érték. Nagy hatást keltett Nuszabek Sándor dr ismert nevű poéta erre az alkalomra irt költeményével, melyet maga szavalt el.

A politikai válság.

Kritikus napok.

A kormány félhivatalos lapja egyszerűen kritikusan nevezte azokat, amelyek a kormánynak a választás kiírása kérdésének eldöntéséig eltelnének. Konstatálja, hogy a haladó körben elterjedt információk szerint is ebben a dologban még nincs meg a végleges döntés. Ha az országban — vélekedik a kormány lapja — lanyhul is az ellenállás, néhány napot be kell várnia a miniszterelnöknek, hogy meggyőződjék arról, tartós és maradandó-e ez a nyugalom. És csak ekkor következik be annak az ideje, hogy az új választásokról döntsön a kormány.

A fővárosból nyert értesülésünk szerint öt napról van szó.

Márczius 20-ig okvetlenül meglesz a döntés. Miniszterium ezen a napon megtudja, mit határoz a király. Hogy a dolog akkor egyben közhírré kerül-e, azt nem tudom.

Ilyen körülmények közt több mint valószínű, hogy a hét végig báró Fejérváry Géza Bécsbe utazik s a miniszterelnökségben úgy tudják, hogy ott tartózkodására két nap van tervbe véve. A főispánjárás is befejeződött a mai nappal és Kristóffy ma reterált a miniszterelnöknek a tőlük szerzett információk dolgában. A legtöbb főispán határozottan a választások kiírása mellett foglalt állást. Néhányan a választást helyrehozhatatlan hibának jelentették ki s már most odanyilatkoztak, hogy ebben az esetben feltétlenül távoznak.

Nem lesznek választások.

A Bud. Tud. megczátolja a közeli választások hírét. A kormány, ugymond, tekintettel a lelketlen izgatásokra, amelyet a választások még jelentékenyen fokoznának, felelőssége tudatában nagyon

távol áll az ellenzéki oldalról neki inspu-
tált szándéktól, amelylyel a választásokat
el akarná rendelni. Erre csak az esetben
lesz hajlandó, ha a viszonyok gyökeres
javulásával *garanciát* nyer arra nézve,
hogy az országgyűlés összehívása nem
jelenti a közállapotok teljes fölför-
dulását.

Kossuth betegsége.

Justh tegnap a fővárosba érkezett, meg-
látogatta Kossuthot, kinél hosszabban időzött.
A pártvezér állapota jelentékenyen rosszabbra
fordult. Kezelőorvosa megtiltotta, hogy ezután
bárkit is fogadjon.

Marosvásárhely királyi biztosa.

Márczius 15-ére, a hivatalos lap ékes
stilusban fogalmazott kinevezést hoz első he-
lyen és pedig a már Rudnay Béla kinevezése-
kor fölhasznált szöveggel közli *Vozáry* János
pancsovai királyi törvényszéki elnöknek Ma-
rosvásárhely királyi biztosává való kinevezését.
Ideírjuk egyik passzusát, mely szól:

„Mint hogy kormányunknak eddigi rendel-
kezései, melyek arra irányultak, hogy a tör-
vényhatóság működése a törvényes mederbe
visszatereltesse, eredmény nélkül maradtak és
miután királyi legfelső tisztünkhöz tartozik az
alkotmányos és társadalmi rendet, a törvények
és az államhatalom tényezői iránti tiszteletet
fenntartani és ott, ahol az megzavartatott,
helyreállítani, egyszersmind pedig az ellen-
szegülőkre a törvény teljes szigorát alkal-
mazni.»

Ennélfogva kinevezem stb.

Politika a tiszti étkezőkben.

A kormány minden lehetőet megtesz, hogy
a hadseregbe bevigye a politikát. Legutóbb
a hadtestparancsnokságok bizalmas rendeletet
kaptak, amelyben arra utasították őket, hogy
gondoskodjanak arról, hogy a kinevezett megyei
tisztségviselőket, akiket tudvalevőleg bojkottál az
ország társadalma és jóformán enni sem kap-
nak tisztességes társaságban, fogadják be az
ezredek tiszti étkezői. A rendelet nagy elé-
gületlenséget keltett a tisztikarban, mert a most
kinevezett megyei tisztségviselők között vannak
olyan egyének, akikkel a hadsereg tisztjei
nem ülhetnek egy asztal mellé.

A kormány pénzei.

A *Bud. Tud.* megczátolja azt a hirt,
mintha a kormány új függőkölcsönt kívánna
fölvenni. A kormány pénzügyi helyzete ilyen
sakkhuzást nem tesz szükségessé. Dehogy!
Megczátolja a *Bud. Tud.* azt a hirt is, mint
a kormány az *állami vasműveket* bérbe akarná
adni. Nem áll. Tovább is a kormány házi ke-
zelésében maradnak.

Platykák.

Haladópartí hirtörésekből megint az szí-
várog ki, hogy *Wekerle* csakugyan távozik,
helyét *Kristóffy* foglalja el, akinek utóda *Rud-
nay* lesz.

Bécsben többek közt azt rebesgetik, hogy
a románoknak a nemzetiségi paktum fejében
három új gimnáziumot fog adni a kormány.
Lugoson, Tordán és Cselicsén. Ezzel a mende-
mondával igazán nem érdemes foglalkozni.

Rudnay ozitáltat.

Rudnay a fővárosi tanács utján mára maga
elé idézte *Horváth* József dr volt országgyűlési
képviselőt, a törvényhatósági tisztségviselők orszá-
gos szövetségének titkárát.

Lapzártakor.

A vezérbizottság Kossuth lakásán
Andrássy elnöklésével ülést tartott. Két
fontos határozatot hoztak. Figyelmeztet a
bizottság mindenkit, a törvénytelen kor-
mánnyal szerződést ne kössön, mert
az ilyen szerződés az országgyűlés hozzá-
járulása nélkül a nemzetet nem kötelezi.
A királyi biztosok állása törvénybe üt-
köz. Senki jogaiból el nem vehetnek.
Fölvívja továbbá a vezérbizottság hatá-
rozata a nemzetet, hogy adót ne fizes-
sen, katonát ne állítson.

A második határozat tiltakozás a
Bud. Tud. czáfolatával szemben, amely,
mint föntebb jeleztük, azt hirdeti, hogy
a kormány nem írja ki a választásokat.
A bizottság ezt az eljárást példátlan vak-
merőségnek nevezi. A kormány czélsze-
rűségi szempontokat emleget, holott az
összehívás alkotmányos kötelessége. A
választások halogatása a királyi esküvel
is megerősített alkotmány nyílt és tudat-
os megsértése. Kihívó lelkiismeretlenség,
vakmerő czinizmus. Hogy hivatkozhatik
a kormány most az országos fölháboro-
dásra, hiszen február 25-ike után nagyra
volt az általános nyugalommal s a nem-
zet politikai érettségét dicsérte. Ha a
kormány megmarad szándéka mellett
s az országgyűlést nem hivatja egybe,
örvény szélére juttatja a trónt s a nem-
zetet.

A fővárosi II. kerületi függetlenségi
kör hölgybizottsága, köztük két Andrássy
grófnő, valamint Almásy Dénesné grófné,
megakarták koszoruzni a honvédszobrot.
A rendőrök brutálisan eltávolították a
védtelen nőket, kik ekkor a Kossuth-
nóta mellett kivoultak a Krisztinavárosi
temetőbe s az ott levő honvédszobrot
megkoszorúzták.

Bene István volt képviselő kilépett
az ujpártból.

NAPROL-NAPRA.

A pápaság, meg a hazaszeretet.

Bis repetita placent. Hát ez igaz. Legalább
többnyire. Mi mégis, nem igen szeretjük az
ismétlést. Néha mégis kénytelenek vagyunk vele.
Igy a jelen esetben is. Pedig ugyancsak köz-
tudomásu dologról van szó.

Ismeretes az a *spekulatív szenzáció*, amelyet
legújában a sajtó révén oly nohó papfalással
s a katolicizmus adáz gyűlöletével terjeszt
országszerte az egyház minden ellensége. Mi
már előbb körvonaloztuk ezekkel a rosszakaratu
rágalmakkal, koholmányokkal szemben a ma-
gunk álláspontját, mielőtt a kövérkacsa a maga
egészségében fölszállhatott s torka szakadtából
hápnai kezdett volna. Megirtuk akkor, hogy
az ilyen híresztelés számítás a mások hisz-
kenységére. Ezt az állításunkat azóta leszö-
geztük s mai napig is föntartjuk.

Amiért most újból szóba hozzuk a dolgot,
oka az az ostoba és valótlan hír, amely —
nyilván nagyváradi forrásból — a fővárosi
sajtót bejárja. Mint ismeretes, nem kisebb lát
mozgat ez a lukratív tendenciával, föltűnési
viszketegséggel a világ piacára kidobott sajtó
torzszülött, mint azt, hogy a nagyváradi kat-
holikusok meggyengültek valóságos érületükben

szembe akarnak helyezkedni az egyházzal, sőt
ez ügyben nagygyűlésre készülnek.

Nem foglalkoztunk ezzel a híreszteléssel
bővebben mindaddig, mig nem most fővárosi
katolikus lapársunk, az *Alkotmány* is kom-
mentálni készült.

Érdeme szerint való minősítéssel ugyan,
bizonyos duliummal mégis. Mint egyházmegyei
hivatalos katolikus organum, minden kétely
elosztatására férfias nyíltsággal és határozottsá-
ggal kijelentjük ennél fogva, hogy ennek a nagy-
hangu pletykának semmi komoly alapja nin-
csen. Tesszük pedig ezt a kijelentésünket nem
a város katolikus társadalmára tekintettel, a
melynek eféle megnyugtató nyilatkozatokra hála
Isten nincs szüksége, hanem tesszük pro foro
excerno, az egyházmegye messzebbeső részeire,
valamint az ország katolikus közvéleményére
tekintettel.

Igaz ugyan, hogy Grosswardeinban lakunk,
ennyire azonban még nem jutottunk, bármény-
nyire szeretnék is a páholyok. Ismételve, kere-
ken kijelentjük tehát, hogy a szegénységi bizo-
nyítványt, amelyet Nagyvárad katolikus társa-
dalmáról egyes szenzációban utazó, arany-
éhségben szenvedő hirkolpoltörök kiállítottak
nyugodtan visszaadresszálhatjuk azokra, akik
nem csekély malicziával megfogalmazták. Az ő
ingük, hát csak hadd vegyék magukra és vi-
seljék is úgy, ahogy megszolgálták. (h.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Márczius 22. Kath. liceum bőjti estélye a
főgimnáziumban este 6 órakor.

Április 5. Kath. liceum bőjti estélye a
főgimnáziumban este 6 órakor.

Május 5. Kath. liceum estélye a főgim-
náziumban este 6 órakor.

† TÓTH BENEDEK.

Egyszerű ember, szürke név. A nyomda-
festéket vajmi kevésszer látta meg. Pedig az a
szegény, becsületes munkás, aki ezen nevet
viselte, éppen nyomdafestékes levegőben, szedő-
szekrények között, az ólombetűk világában
töltötte. De hát ilyen szeszélyes az élet s ilyen
igazságtalan. Tudja is azt az olvasó, aki reg-
gelije mellett böngész a lapot a városban,
vagy délutáni pipaszó mellett s tündök rajta
falun, tudja is a közönség, mennyi veriték,
mennyi álm, mennyi gond, mennyi keserűség
között rovdónak össze a sorok a szerkesztő-
ség asztalánál elsőbb, majd a nyomdák fojtó
kódében miazmás légkörében s mégis oly ér-
dekes, sok poézissal behintett éjszakájában...

Tóth Benedek huzamos időn keresztül
tördelője, főmunkása volt a *Tiszántulnak*.
Egyike azon névtelen hadvezéreknek, akik oly
fárasztó, testet-lelket ölő munkával dirigálják a
maguk ólomkatonáit s féltő gonddal osztják
be őket a keskeny papirmezőkön. A sok
munka, a sok éjszakázás, a foglalatossággal
járó speciális izgalmak és bajok, az élet furcsa
iskolája az ő nehéz leczkéjével — *tüdővészessé*
tették a mi tördelőnket is, mint annyi sokat
már ebben a szakmában. Régóta, sokáig kö-
högött, fuldoklott szinte, hogy beleizzadt s e
szeme is könnyes lett tőle.

Ezelőtt öt héttel ágynak esett és roha-
mosan közeledett a sir felé, mig nem egyszer

csak elkopott szegény, mint a sok használat folytán az ólombetű. A márczius elvitte. Szép napot választott számára. A sajtó technikai munkása volt. Hát megengedte neki, hogy a sajtószabadság nagyünnepén halhasson meg.

Még csak 36 esztendő volt. Java férfikörében ragadta el a halál szerettei köréből. Fiatal feleséget, egy kis árva lánykát hagyott maga után.

Amit a földön hiába keresett, találja meg a pihenést, nyugalmat, békességet a boldogok honában.

Dr H. L.

Özv. Tóth Benedekné szül. Szova Józefa, mint neje; leánya Erzsébet; özv. Tóth Benedekné mint édesanyja; Szova József és neje, Tóth Vilmos és neje; Szova Géza, Boros Mihály és neje, dr. Bozsvay Béla és neje, valamint a többi rokonok nevében is fájdalmas szívvel tudatják a legjobb férj, apa, vő, testvér és sógornak, Tóth Benedeknek f. évi márczius hó 15-én d. e. 11 órakor, életének 36-ik, boldog házasságának 7-ik évében, hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult halott földi maradványai f. hó 17-ik napján d. u. 4 órakor fogtak a római katolikus egyház szertartása szerint Bajza-utca 1. szám alatti lakásán beszenteltetni és a váradi-olaszi-i sírkertben örök nyugalomra tétetni. Mely vég-tisztességtételre az elhunytak rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagy-Váradi, 1906. márczius 16. Az örök világosság fényeskedjék neki!

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni szíveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **A polgármester Budapesten.** Rimmel Károly polgármester tegnap délben a fővárosba utazott, az egyes miniszteriumokban elintézésre váró városi ügyekben.

* **A villamos vasut menetdíjai és megállóhelyei.** A közönség napról-napra nagyobb érdeklődéssel kíséri a villamos vasut üzembe helyezését. Naponként tudakozódnak, hogy mikor adja át a vasut-társaság a vasutat a közforgalomnak. Illetékes helyen nyert információk alapján irhatjuk, hogy ápril közepe előtt nem nyílik meg a villamos vasut forgalma, mert a szerelési munkálatokkal a jövő hó elejénél előbb nem lesz készen a Siemens-Schuchert vállalat. A tanács által kiküldött bizottság: Bordé Ferencz főjegyző elnöklete alatt Komlóssy József tanácsnok, Dus László v. főügyész, Gerő Ármán főkapitány, Kőszeghy József v. főmérnök, Juricskay Barna jegyző, továbbá Szmazseuka Ernő, a villamos vasut-társaság vezérigazgatója tegnap tanácskoztak a városházán a villamos vasut menetdíjainak és a megállóhelyeknek megállapítása tárgyában. A menetdíjakat elfogadták akként, amint azokat a vasut-társaság kérte. Egy vonalszakasz 10 fill két vagy több vonalszakasz 20 fill. Kivételt képez a két vasutállomás. A vasutállomásokra bárholnan 20 fillér a villamos vasut bármely megállóhelyéről a vasutállomásokhoz szintén 20 fill. A 10 éven aluli gyermekek az összes vonalakon 10 fillért fizetnek. A megállóhelyeket a következőképp állapították meg: az *olaszi vonalon* a vasutállomástól kiindulva: honvéd hadkiegészítő parancsnokság épülete, (feltételes megállóhely), közkórház (rendes megállóhely), Sal Ferencz-utca (feltételes), Szaniszló-utca

(feltételes), Uri-utca (rendes), Szilágyi Dezső-utca (feltételes), Bémer-tér (rendes), Szent László-tér (rendes megállóhely); — *váradi velencei vonalon*: Szent László-térről Kereskedelmi Csarnok (rendes megállóhely) Torna-u. (rendes), Kolozsvári és Baross-u torkolata (feltételes), Vizi-utca (feltételes), Krisztina-utca (rendes), Templom-tér (rendes), Hajó-tér (feltételes), védjelt kiterő (rendes), váradi-velencei állomás (végpont); — *nagy-teleky-utcai vonal*: Szent László-térről kiindulva: Ór-utca, illetve Apáczárda előtt (rendes), Damjanich utca torkolata (feltételes), Bem-utca (rendes), Ferencz József laktanya (rendes), honvéd-huszár laktanya (végpont); a Rhédey-kerti vonalon: Szent László-térről: Beöthy Ödön-utca (rendes), Diana-fürdő és hadapródiskola (rendes), Rhédey-kert (végpont). A feltételes megállóhelyek a közönség és a közbiztonság érdekében létesítettek különösen, de a közönségre nézve nem kisebb jelentőségűek, mint a rendes megállóhelyek, mert egy utasért is megállanak a villamos kocsik ezeken a helyeken éppen úgy, mint a rendes megállóknál.

* **Missiók Békésmegyében.** Alig pár napja emlékeztünk meg az egyházmegyénk szilágy megyei részében, *Kárászteleken* megtartott népmissiók üdvös eredményéről. Abban a kedvező helyzetben vagyunk, hogy újabb népmissiókról adhatunk hírt. Ezuttal egyházmegyénk *Békésmegyei* részéből veszszük az örvedetes tudósítást; amely jelzi, hogy két plébánia területén is tartanak missiót a hívők számára. *Füzesgyarmaton* e hó 11-én kezdették meg az apostoli munkát, amely ma végződik. A közeli *Körösladányban* pedig holnap és vasárnap lesz az 1900-ban tartott missió renoválása. Mindkét plébániában jezsuita atyák vezették a lelki-gyakorlatokat, élükön *Midlinszky* atyával.

* **Kilenczvenegy évig élt.** Egy közbebecsülésben állott aggastyán: *Hrazdil* Péter haláláról részvétellel értesülünk. Az elhunyt 91 évig élt. 1848-ban jött Nagyváradra s mint őrmester és puska-műves tevékeny részt vett a nemzet függetlenségi harcában. 16 évig szolgált s bár szíves-lélekkel magyar volt, 1868-ban magyar honosságot kért és nyert. Ezután ezetgyarat alapított Nagyváradon. Mindvégig lelkes hazafi volt. Elhunytát kiterjedt család gyászolja. Temetése szombaton délután 3 órakor lesz a rózsá-utcai gyászszáztól.

* **Előkészületek a választók összerésására.** Nagyvárad város központi választmánya hétfőn, márczius hó 19-én délután 3 órakor ülést tart, amelyen a jövő évi választók névjegyzékének összeállítására a küldöttségeket megalakítja.

* **A vízvezeték kibővítése.** A nagyváradi vízvezetési telep kibővítése már a legközelebbi jövőben elodázhatatlan. A kibővítésre legalkalmasabbnak találták a mostani vízmeletelen felül levő területet, ahol már a meg-ejtett próba-fúrások kellő eredménnyel jártak. *Farkas Kálmán* műszaki tanácsos, a m. kir. orsz. vízvezetési bizottság főnöke értesítette a várost, hogy a kibővítés terveit elkészítette s leküldte, igéri, hogy az építés alatt is szak-tanácsaival a város rendelkezésére áll. A kibővítés költsége 310,000 korona, de ebben az összegben nincs benne a városi mérnöki hivatal által kidolgozott tervek szerint épülő part-vezetet, fenékgát, az új telep villamos berendezési költsége, a villamos erőátvitel a központból a szivattyu-telepig s végre a kisajátítási vagy terület megváltási összeg.

* **Az új villamos gép pályázati eredménye.** A városi villamos mű részére Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága egy újabb 900 lóerejű gép beszerzését határozta el, s a tanács kiírta ez alapon a pályázatot. Tegnap járt le a pályázat s mint értesülünk, több ajánlat érkezett be, amelyeket hétfőn, márczius 19-én vesz tárgyalás alá a villamos telepre felügyelő bizottság.

* **Megérkeztek a szalonkák.** Megérkeztek a szalonkák. E hír hallatára még az u. n. sonntagságerekben is felbuzdul az ambíció s a boldogság netovábbját képzelel el abban, hogy puskahegyre vehetne legalább egyet ebből a kényes és óvatos hosszucsőrű madárból. Mint értesülünk, a szalonkák már megjelentek Nagyvárad környékén. Nimródjaink erősen készülnek s kellőleg felszerelve vonulnak fel a jámbor szárnyasok ellen.

x Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy előre haladott idény folytán a még mindig *dus választékban* meglevő *valódi angol és scot téli divat-szőveteimet mélyen leszállított árban bocsátom áruba.* Kívánatra azon előnyt is nyujtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot saját szabásati termemben a legdívatosabb fazonokban és remek kivitelben nagyon jutányosan feldolgoztatom. Már egy próbavásárlás utján is meggyőződhetik bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: *Teszler Simon*, posztó nagykereskedő Zöldfa-utca 33.

EGYESÜLETEK.

A régészeti egylet ülése.

A régészeti és történelmi egylet választmánya e hó folyamán már másodizben gyűlt össze tegnap délután fél 5 órakor a vármegye-ház kistermében. Jelen voltak: dr. *Beöthy László*, *Hegyesi Márton*, *Fetser Antal*, dr. *Karácsonyi János*, dr. *Némethy Gyula*, *Grócz Béla*, *Lakos Lajos*, *Sipos Orbán* s *Tóth-Szabó Pál*, titkár.

Az ülésen dr. *Beöthy László*, majd *Hegyesi Márton* elnökölt. Egyetlen tárgy volt az országos községi törzskönyv bizottság leirata, melyben ez egylet közremunkálását kérte *Biharvármegye helyneveinek* rendezése alkalmával. Dr. *Karácsonyi János* referálása mellett a jelen voltak mindannyian résztvettek az élénk eszmecserében, komoly vitákban, melyek az egyes helységnevek megállapítása körül folytak. Az irányadó szempont elsősorban a történelmi név volt s a hol ez nem volt megállapítható, a magyarság érvényesítése. Már fél 8 volt, mikor a választmány befejezte tárgyalását. Kétségtelen, hogy az országos bizottság kellőleg mérlegelni fogja a választmány felterjesztését vármegyének helységneveinek rendezésénél.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: *Gül Baba* (Aradival.) (B)
Szombat: *Gül Baba* (Gerlakival.) (C)
Vasárnap: *Kültelki hercegnő* (először.)

* **A kültelki hercegnő** bemutatója szombaton e hó 17-én lesz. Két ismert operett szerző, *Fejér* és *Béldi* munkája a darab, a mely a budapesti Népszínháznak állandóan nagysikerű kasszadarabja. A czimszerepet itt *Gerlaky Hermin* fogja játszani és az egész szereposztás olyan, hogy garancia a darab sikere.

Gül Baba még sokáig fog állandóan telt házakat csinálni. Ma, pénteken este újra színre kerül, a főszerepben *Gerlaky Hermin*nel.

TÁVIRATOK.

A bányaszerencsétlenség.

Budapest, márcz. 15. (Saját tud. táv.) Párisból jelentik: Pas de Calaisi szénvidéken áprilisban tervezett bányamunkás sztrájk a courrieresi katasztrófa következtében már most kitört. A nagy izgatottság miatt, mert a szerencsétlenségért a bányatársaságot okolják, több helyen beszüntették a munkát. Eddig 5000 munkás sztrájkol.

Párisból jelentik: Német mentőcsapatoknak sikerült III. IV. aknát összekötő folyosón előre hatolni. Konstatálták, hogy a tűz még egyre terjed a bányában. Folvosók mindenütt telve voltak feloszlásnak indult holttestekkel. Holttesteket égetett mésszel földik be. Azt hiszik még 200 előember van egy bányában. Munkások izgatottsága miatt a katonaságot összevonták.

A hajótörés.

Budapest, márczius 15. (Saj. tud. távirata.) Bostonból jelentik: A Britisch King angol gőzös elsüllyedéséről még a következőket jelentik: A hajó 41 fok északi szélesség és 60 fok nyugati hosszúság alatt selyedt el. A szerencsétlenség úgy támadt, hogy azok az olajos hordók és egyéb tárgyak, amelyeket a nagy vihar lehordott a hajó fedélzetéről, a hullámok verése következtében oly hevesen verődtek a hajó törzséhez, hogy léket ütöttek rajta, amelyen át a víz behatolt.

A bostonian nevű gőzös 17 embert, a Manheim német hajó pedig 11-et mentett meg. A menekültek azt mondják, hogy az a 28 ember, aki a hajón maradt, kétségkívül ott veszett. A menekülők között van a kapitány, a kapitány-helyettes és a vezető mérnök. A kapitány sérüléseibe belehalt. A Bostonian két csónakja a mentési munkálatok közben elpusztult. A British Kingen nem volt utas, hanem csak teheráru és 150 darab marba.

NYILTTÉR.

Butor

A Preisz Mihály és Fia
csődtömegéből
meglevő BUTOROKAT meg-
vettem, és

leltári árban árusítom.

Nagy Sándor-utca 4. sz. a.

Tisztelettel

Büchler Márton.

Telefonszám az egész megyére 626.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kisgazdák számára.

Irtá: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Videkre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

Igazságszolgáltatás.

Megverték az édes atyjukat. Az elmúlt év augusztus 9-én Tarnoson Porkoláb Tógyer, Porkoláb József és Porkoláb Virág megtámadták édesatyjukat Porkoláb Jánost. Elmentek annak lakására és onnan egy sertést akartak elhajtani, e szándékukban őket az öreg ember megakadályta, mire lent irt gyermekei botokkal, a leánya baltával őt megtámadták és ártalmatlanná tették.

A törvényszék tegnap hozott ez ügyben ítéletet. Porkoláb Tógyert, Józsefet és Virágot zsarolás és súlyos testisértés vétségében mondta ki bűnösnek s őket egyenként 14 napi fogházra és 10—10 korona pénzbüntetésre ítélte. Az ügyész az ítélet ellen szigorítás végett felebbezett. Felebbezést nyújtott be a védő is.

REGÉNYCSARNOK.

Gyorgyejev Foma.

Irtá: Gorkij Maxim 54.

Foma ránézett. Sasa újból tetszett neki. Szavaiban az ő lelke visszhangzott. Mosolygott s örömtelt hangon mondta:

— Én is úgy érzem, hogy valami sarjadzik a lelkemben... Majd elmondom én is a mondókámat, ha eljön az ideje.

— Kinek mondd? kérdezte Sasa kicsinylő hangon.

— Mindenkinek — kiáltott Foma s föluggott. Beszélni fogok a hamisság ellen... Meg fogom kérdezni...

— Kérdezd meg inkább, hogy készen van-e már a szamovár — mondta Sasa egykedvűen.

Foma ránézett s nagy haragra lobbanna, ordította:

— Kotródj! Menj a pokolba! — kérdezd meg magad a szamovárt.

— Majd megkérdem... Miért ordítasz úgy?

Sasa kiment a konyhából. A szél hatalmasan csapkodta a folyam hátát. A folyam zugott, haragos, barna hullámok takarták, melyek hangos csopogással, dühösen tajtékoltak s görcsösen ellentálltak a szélnek. A szomorúfüvek reszketve hajoltak a földre, mintha le

akartak volna feküdni. A légben éles sipolás hallatszott, aztán átható, panaszos hang, mely mintha száz ember melléből fakadt volna föl.

— Most jó — jó — jó!

Ez a rövid, szakgatott kiáltás úgy harsant végig a folyam fölött, mintha valami óriás melléből fakadt volna s mintha a viharral akart volna versenyre kelni.

A hegyes parton két bárka horgonyzott. Magas árbóczaiz izgatottan inogtak jobbra-balra, mintha valami láthatatlan mintát akartak volna lerajzolni a levegőben. A bárkák fedélzete fával volt megrakva. Mindenütt óriási tömbök heverték, lánczok és vitorlavásznak voltak megerősítve, melyeket a szél lengetett. A lánczok szemei halkán, reszketve csörögtek... Piros és kékinges parasztok óriási gerendát cipeltek a fedélzeten, nagyokat nyögtek, miközben lábukkal dobogtak.

Mindenütt nagy kék és piros embertestek ragadtak az óriási gerendához. A szélben lobbogott a munkások inge. A gerenda mellett álló emberek most kötéllel kötöttek meg valamit, fűrészeltek, szögeket vertek be s mindenütt nagy kezek látszottak, a mezitelen karokon a könyökig föltürt ingujjak lobogtak. A szél faszilánkokat, ezerféle hangot kergetett a levegőben; a fűrészek egyre emésztették a fát s a fa kinjában nyöszörgött. A gerendák nyögtek a nagy sebeket, melyeket a fejszék vágtak rajtuk. A deszkák fájdalmasan ropogtak, mikor kettéhasították őket. A vaslánczok csörgése és a talyigák sóhajtó nyikorgása összefolyt a hullámok haragos lárájával, a szél hangosan süvített, miközben a munka hangjait a part felé vitte s végigkergette a felhőket az égen.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, márcz. 15.

Buza okt. — — — —	16.82
Rozs okt.-re — — — —	17.12
Tengeri április 1906 — — — —	14.—
Zab ápr.-ra — — — —	13.64
Repeze aug.-ra — — — —	—

Értéktözsde.

Budapest, márcz. 15.

Oszták hitelrészvény — — —	678.—
Magyar hitelrészvény — — —	796.—
Leszámitoló bank — — —	506.—
Rimamurányi — — —	525.—
Oszták-m. államvasuti részvény	670.—
Közuti vasut — — —	594.—
Vároik villamos vasut — — —	327.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1906 márcz. 15 én

Magyar aranyjáradék 4% — — —	113.25
Magyar koronajáradék 4% — — —	95
Magyar keleti vasuti államkötvény 4% —	85.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	95.50
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	96.50
Magyar gyermek sorsjegy-kölesön —	215.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön —	158.—
Oszták járadék papirban — — —	99.75
Oszták járadék ezüstben — — —	100.75
Oszták korona járadék — — —	118.75
Oszták járadék aranyban — — —	99.80
1860. oszt. államsorsjegyek — — —	158.—
Oszták-magyar bankrészvény — — —	16.80
Magyar hitelbank részvény — — —	794.—
Oszták hitelbank intézeti részvény —	671.—
Oszták magyar államvasuti részvény —	673.50

20 frankos frankos (Napolendor)	— —	19.11
Német birodalmi márka	— —	117.50
London vista	— —	240.60
Páris vista	— —	95.67
20 márkás arany	— —	23.48

Nagyváradai hetivásái.

A nagyváradai piacon 1906. márcz. 12. és 13. napján tartott vásárbán eladott természetmennyek és élelmi szerekeknek árjegyzéke:

Tiszta buza	15.60	15.40	15.20	Kétszeres buza	13.20	13.20	12.80	Rozs	12.20	12.—	11.80																																																																																																																																							
Árpa	13.60	13.40	13.20	Zab	14.—	13.80	13.60	Tengeri	14.60	14.40	14.20																																																																																																																																							
Borsó	44.—	44.—	44.—	Lenese	54.—	54.—	54.—	Bab	34.—	34.—	32.—																																																																																																																																							
Burgonya	6.—	100 kiló	lángliszt	27.—	Zsemlyeliszt	26.40	Fehérkenyérliszt	25.60	Barnakenyérliszt	21.60	Széna	fuvarral	5.60	Szalma	fuvarral	1.80.	Só-	zott szalonna	160.—	Zsup-szalma	—20.	A'om-	szalma	—12.	1 köbméter	bükkfa	8.—	Tölgyfa	8.—	Cserfa	8.—	1 kiló	marhahus	I. o.	1.32,	1 kiló	marhahus	II. o.	128	1 kiló	marhahus	III. o.	1.20	1 liter	ó-bor	1.—	1 liter	uj-bor	80.—	liter	pálinka	—72,	1 liter	szilvapálinka	1.60,	1 liter	szesz	2.—	1 mm	kőszó	21.80.	1 mm.	nyers	faggyu	54.—	1 mm.	olvaszt.	faggyu	74.—	1 mm.	szappan	50.—	1 mm.	birka	gyapju	—	1 mm.	magyar	gyapju	1 —	1 hltr.	ó-bor	64.—	1 hltr.	ujbor	38.—	1 mm.	mész	2.60.	1 mm.	kemény	faszén	3.20.	1 mm.	puha	faszén	3.—	1 hltr.	kendermag	—	1 hltr.	köles	—	1 hltr.	repeze	—	1 hltr.	dió	40.—	1 hltr.	mogyoró	—	1 hltr.	aszalt	szilva	—40	1 klg.	savanyu	káposzta	40.—	1 kg.	szalonna	nyers	1.50.	1 klg.	sertéshus	1.44	1 klg.	vereshagyma	—16.	1 klg.	foghagyma	—50	1 klg.	bors	2.20.	1 klg.	paprika	4.50.	1 klg.	barna	kenyér	—20.	Egy liter	kőolaj	—44.

Forgalmi kimutatás 1906. márc. 12—13.

Tiszta buza körülbelül 500 hltr. Kétszeres buza 140 hltr. Rozs 300 hltr. Árpa 220 hltr. Zab 310 hltr. Tengeri 800 hltr. Burgonya 100 hltr.

Lábasjészek: Hizott sertés mintegy 360 Félhizott 580 drb. 2 évesől feljebb 160 drb. 1 évesől 2 évesig 320 drb. Süldő 387 drb. Malacz 230 drb. Vágó ma. ha 350 drb. Jármos ökör 1100. drb. Fejős tehén 970 drb. Borju 862 drb. Bivaly 40 drb. Juh és kecske 250 drb. Ló 547 darab.

Marha ártáblázat 1906. évi márc. 12.—13.

1 pár I-ső rendű jármos ökör 860—960 korona.
1 pár II-od rendű jármos ökör 760—860 korona.
1 pár II-ad rendű jármos ökör 630—730 korona.
1 drb. fejős tehén 200—400 kor., 1 drb. vágó ökör 250—420 kor. 1 drb. vágó tehén 220—380 ökör
1 drb. veres borju 40—60 kor. 1 drb. fél éves borju 65—95 kor., 1 drb. egy éves borju 75—170 kor., 1 drb. két éves borju 90—240 korona. 1 drb. hizott sertés 120—128 kor., pár féléves sertés 40—45 kor., 1 pár egy éves sertés 80—95 kor. 1 pár két éves sertés 145—210 korona. 1 drb. igás ló 170—390 korona. 1 pár ökörbőr 44—50 kor., 1 pár tehénbőr 32—40 kor. 1 pár borjubőr 10—20 kor., 1 pár lóbor 10—20, korona.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

**A Lévai Márton-féle
könyvkötészet, vonalzó
intézet és üzleti könyv-
gyár részvénytársaság,**
elvállalja a szakmájába vágó munkálatok
gyors és pontos elkészítését. 1581

HIRDE T É S E K

jutányos árban

felvételnek a

„TISZÁNTÚL“

kiadóhivatalában.

Ács Sándorépület- és műlakatos,
vizvezeték berendező**m ű h e l y é t**

magnagyobbítva

Ujváros Szabadság-utca
(Zársikátor) 8. számú ház alá helyezte át,
ahol minden munkálatokat szolid
árak mellett kifogástalanul készít.

**Pesti Hazai Első Takarékpénztári sorsjegyeket
napi árfolyamon**

elad és azokra darabonként **125 K.** előleget jutányosan nyújt a
BIHARMEGYEI KERESKEDELMI-, IPAR- és TERMÉNYHITELBANK

Nagyvárad, Teleky-utca 3. szám.

Telefon: 46. szám

**A pesti hazai első
takarékpénztár**

egyesület ujonnan kibocsátott nyeremény-
kötvényei fix ár mellett vásárolhatók a

Nagyvárad Takarékpénztárban
és arra darabonként 125 k.

—☞ **kölesönt nyújt.** ☞—

Pesti hazai első takarékpénztár**sorsjegyeket****napi árfolyam mellett**

—☞ **eladunk.** ☞—

Biharmegyei takarékpénztár
Kossuth-utca.

Pesti hazai takarékpénztári sorsjegyeket eladunk már most.

Készpénzért a napiárban.

Letétre való vételnél napi áron számítjuk és elegendő, ha a vevő a vételnél 30 koronát lefizet, a hátralékot tetsszés szerinti részletekben törleszti.

A letétre való vételnél a játékjog a vevőt illeti.

Központi Takarékpénztár r.-társaság.

Szilágyi Dezső-utca. (Adorján-ház). 1512.

Pesti hazai első takarékpénztár sorsjegyeket

napi árban elad s ezen sorsjegyekre magas összegű

kölcsönöket nyújt

a legelőnyösebb feltételek mellett a

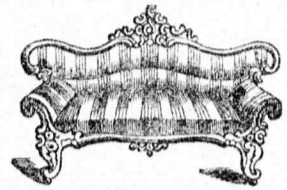
Polgári Takarékpénztár részvénytársaság
Nagyvárad, Kossuth-utca.

A butorvásárlók figyelmébe.

Olcsó

bútor

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-, szalon- és nriszoba berendezések, valamint az egyes butordarabok a

Magyar Műbutorgyár

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezések ipari vállalata, — Kívánatra tervek és költségvetések.

Telefon 421 szám.

Hirdetés.

A »NAGYVÁRADI HITELBANK« részvénytársaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg után **5%-os kamatot fizet.**

Leszámítol váltókat.

Előleget ad: értékpapírokra, ékszerekre és terményekre.

Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és földbirtokra.

Az igazgatóság.

Telefon 417.

Az „Első nagyvárad

Telefon 417.

csizma- és czipőgyár

A székesfővárosi m. kir. államrendőrség szerződéses szállítói

Moskovits Farkas és Tsa

cég, mely 370 alkalmazottat és munkást foglalkoztat és a legtinomabb lábbelieket **kizárólag kézimunkával** készítetteli.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. számú saját házában (volt rendőrségi épület) levő

kicsinybeni eladási üzletében férfi, női, fiu és gyermekczipőket, vizmentes csizmákat eredeti gyári árban árusít és minden pár lábbelire a szabott gyári ár rá van plombálva.

Kitűnő anyag.

Tartós munka.

Legjobb szabás!

Kényelmes viselet!

Legdivatosabb fagon!

